

Az érzéseimet szeretném elmondani, megosztani mindenkivel.

Reggeltől késő estig úton voltunk. Úton: a szó szoros értelmében úton, az országúton és úton viharos történelmünk évszázadaiban.

Amikor véletlenül hiányérzetem támadt: nem hallottam erről-arról, akkor a "kedves Gyuri bácsi", mintha kitalálta volna gondolatomat, másnap már "mesélt", kielégítve kíváncsiságomat.

Nem győztem jegyzetelni, szinte nem bírtam energiával, hogy befogadjam mindazt, amit láttam, hallottam és a lelkem mélyén éreztem mindig is, a jelenben és a múltban is. Erre vágytam!

Aradon a Vértanúk emlékműve. Jártam már itt többször. Énekeltem itt a Himnuszt, a Szózatot máskor is. Itt még minden természetes volt magyar szívemnek, amit tapasztaltam útitársaimnál. Az út további része kellemes meglepetést, csodálkozást, meghatódást és nagy megbecsülést váltott ki a szervezők és az útitársak iránt.

Örmények. Örmény gyökerek keresése. Örmény-magyar közös múlt. Örmény találkozók.

Hogyan van ez? Mit tudok én az örménymagyarokról?

Nem sokat. Most tudtam meg barátaimról is, hogy magyarörmények. Eddig csak azt tudtam, hogy Erdélyből származnak.

Tisztelem útitársaimat, ahogyan keresik, kutatják őseiket, gyökereiket, ahogyan ismerik múltjukat, közös múltunkat. Szeretem magyarságukat. Hiszem, hogy ha egy nemzetnek nincs múltja, akkor jövője sincs!

Még nagyon sok helyen énekeltek a Himnuszt, a Szózatot és még sok más dalt. Megrendültem álltam, könnyes szemmel énekeltem és ma sem tudok meghatódottság nélkül visszaemlékezni élményeimre. Emlékeztünk. Emlékeztünk a sok nemzetiségű magyar múltra. És nem csak az időseknél, hanem az ifjúságnál is tapasztaltam a magyar, a magyarörmény tudatot.

Köszönöm a szép emlékeket és érzéseket. Szeretnék a jövőben a magyarörmények érzéseivel, gondolkodásával azonosulni.

Egyed Edit

Bp. 1999. október 27.

Kérjük olvasóinkat,

írják meg véleményüket, tapasztalataikat - akár a jelenleg égető, egyházi kérdésben, akár más, közösségünket érintő témákban.

Szeretnénk, ha az Erdélyi Örmény Gyökerek füzeteket Önök írják!

Kérjük, jelezzék, hogy a közléshez nevüket adják-e, vagy csak "név és cím a szerkesztőségben" megjelöléssel kívánják közölni mondandójukat.

Szélhordta november

.. a szél, a vad novemberi szél... Verhaaren francia nyelven író, belga költő verse híres volt, ma már csak korosodó versolvasók emlékeznek rá. Ráadásul - Kosztolányi remek fordításán kívül, sokan Moissi osztrák-német színész előadásában, németül élvezték a szél szavainak szisszenését: Das Wind...(Moissi ezt szinte visítva-vinnyogva mondta s kiderül, hogy a német "Wind" sokkal hasítóbb, mint a simogatni is képes magyar "szél".) Persze, ahogyan nyelveket másként hallhatunk, úgy a novemberi szélre is, a versekre is, meg magukra a novemberekre is sokféleképpen emlékezhetünk.

Kicsi nép sok nyelv emlékeivel és sok megszálló hatalom itt maradó dalaival küszködik. Das Wind, das november Wind... énekelve mondta ezt Moissi német nyelven és mindez már jól is hangzik novemberben, ha éppen nem kell német szupremációtól rettegni, mint Kőlcsey, Arany vagy József Attila idejében. Egy dal akár orosz nyelvű is lehet, ha egyszer nem kell félni ruszki szupremációtól, amely harckocsikkal taposta a pesti aszfaltot néhány évtizede...

Hogyan kezdődik a november? Úgy, hogy október utolsó napjaiban az örményországi parlamentben, Jerevánban (Erivánban) géppisztollyal csinálnak "igazságot", közben Budapesten az a hír, hogy elfogták a viszkis rablót...Nahát...! Csak nem ülünk nemzeti ünnepet, ha a rendőrség elfog egy bankrablót?

Ugyanakkor megszületett az ötlet, hogy állítsunk november negyedikén gyertyát az ablakba. Kinéztem többször is ezen a múltkori estén a gyertyafény mellől: körülbelül ugyanazokban az ablakokban égett a gyertya most, 1999. november 4-én, csütörtökön este, mint amelyekben 1956. november 2-án, pénteken. Sok, sok ablakban.

A közeli kocsmából közben kihallatszott (hiszen 99-et írunk), amint valaki azt "húzatta", hogy "...és a Csendes Óceánnál véget érnek a csaták!" (Aki nem tudná, ez az amuri partizánokról szóló, birodalmi dal.)

Jó-e, ha valaki éppen november 4-én nyilvános helyen dalol ilyesmit? Hiszen 43 éve piros volt a vér a pesti utcán, végső soron ezen "amuri partizánoknak" is köszönhetően... Mennyire tudnám mégis utálni az illetőt?

Hiszen ma már könnyes szemmel hallgatja mindenki a Radetzky-marsot! (Pedig az is egy vérfürdős birodalmi hadsereg emléke.)

Az október és a november összeragadt a magyar történelemben. Előttünk pedig ott a múlt, azon át megyünk a jövőbe, ha akarjuk, ha nem.

1599. október 31-én, azaz pontosan négyszáz éve ölte meg a csíkszentdomokosi Balázs Mihály, vagyis Ördög Balázs a bíboros-fejedelmet, Báthori Andrást. Cserébe Róma egy-kettőre kiátkozta a szentdomokosiakat.

(Zárójelben: fél évszázaddal korábban, amikor megölették a másik bíborost, Fráter Györgyöt, Róma addig csúrtcsavart, amíg meggyőzte önmagát, hogy igazándiból nem is történt semmi. Martinuzzit, az Utyesenovity Györgyöt, a bíborost, az önálló Erdély egyik megteremtőjét végül eltemették... hetven nap után. Addig csak ott hevert a Gyulafehérvár-közeli alvinci kastély márványpadlóján. Érthető, György barát esetében egyenest magáról Ferdinánd bécsi királyról kellett volna kimondani pápailag, hogy mocsadék gyilkos... a Báthori András warmiai bíboros, erdélyi fejedelem esetében pedig csak egy szakadt, éhező csíki falu népét kellett egyházi átokkal sújtani.)

Ismerjük be, feleim, hogy ez azért pápailag és rómailag mégiscsak egyszerűbb feladat volt. Ráadásul egy Csíkszentdomokos nevű, éhező falu nem tud visszaütni a Szentszéknek úgy, mint Habsburgék. Visszaütni...? Eszemnél vagyok, hogy ilyen szót használjak...?) Na, elég is ennyi a zárójelből, ne vigyen el az indulat.

Vagyis hát október 31-e, az Úr 1599-ik esztendejében. Mihály vajda (a Vitéz) meghülyítette a nyomorult székelyeket, hogy támogassák őt s akkor jó lesz nekik. Elolvasandó *Dávid Antal Erdély nagy romlása* című trilógiájának mindhárom kötete. A szép, kerek évforduló kedvéért most lássunk az első kötetből, amelynek *A sárkány papja* a címe:

"Hárman a bíborosnak esnek. Balázs Mihály hörögve emeli a fejszét. A fényes vas sikoltva villan a holdfényben. András hallja az utolsó akkordot, és bal szeme fölött beszakad a homloka. Eldől. A Mikó éles kardjával rácsap valaki, és recsen a nyakszirtje. A feje elgurul. A nyakából messzire fröcsköl a vér. Krestály Nagy ismét érzi a nyilallást, de csak a fejedelem kisujját nézi, a kék színű követ a bíborosi ékszerben. Kést ránt, s a levágott ujjról ragacsosan csúszik a markába a gyűrű. Dugdossa, nehogy meglássák a többiek.

- Mi az istent csinálsz, segíts! - ordít Balázs, mert sietős a dolog. A fejet vászonba kell

csavarni, s lóhalálában Fehérvárra, a vajdához, hadd mérje vékával az aranyat s a szabadságot!"

Kell-e több? Uramisten, balázsmihályék, (ti, szegények, akik csak nyomort és fejszét ismertek - bár a fejszét újabban Kalasnyikovnak, harcokcsinak, páncélozott harcjárműnek, vagy csapásmérő lézervezérlésű levegő-föld rakétának hívják), nem értitek... ?

Talán az, aki éppen november 4-én a "Katyusa" című szovjet-országi dalt énekelte bele a mások által gyújtott gyertyafénybe... és az, aki egy Kalasnyikov sorozata 9 milliméteres lövedékeivel parlamentet, kormányt, (örmény)országot "irányít"... érti? A gonoszságról való lemondás örömét?

(Az Erdély nagy romlása második kötetéből, amely A boldogított ország címet kapta). Márton, a szentdomokosi pap misét mond.

"Felmegy a szószekre, maga elé teszi a kezét, erősen megtámaszkodik, mintha szédülne. Gyorsan kell beszélnie, hogy mindent elmondhasson. Kinyitja a száját, megvárja, amíg elül az utolsó pissenés is. Nyel, a bal fülében halk roppanást hall. Megnedvesíti az ajkát. Mintha kívülről jönne a hang, úgy hallja saját szavát.

- Gyilkosok vagyunk.

Valaki, felsír. -Te, Pásztorbükke, Báthori András nevére s fejére leszel híres. Igazságtalanok voltunk, rajta bosszultuk meg, amit nem ő vétett ellenünk. Jaj annak, aki ártatlan vért ont, szörnyű büntetés lesz a jutalma!

Gonoszok fogják árulni az ő vérét s ráhozni minden rosszat e földi életben! Szent Domonkos népe, hogy fogsz megbékülni az Úrral?"

Értjük-e azt, amiről azt hisszük, hogy értjük? Lehet, hogy csak azért véljük érteni, mert négyszáz éve történt...? S ha velünk, magunkkal történik, akkor már mindjárt nem értjük?

Fájdalommal és kétséggel telve úgy gondolom, hogy mégiscsak jobb, ha egy lelkiismeretlen számár 1999. november 4-én, míg a környező ablakokban gyertyaláng világít, a "Katyusát" éneklő. És örvendek, hogy nincs Kalasnyikovom, hogy "történelmi igazságszolgáltatást" csináljak az amuri partizánokat és katyusákat feldaloló balázsmihállyal szemben. A kilenc milliméteres lövedékek ugyanis (az örményországi, posztkommunista kormányfő merénylői és a semmire nem figyelő, önző kocsmái dálnok, vagy a nyomorában elbutított Ördög Balázs esetében egyaránt) csak lövedékek. Fejszék. Hazugságok. Betöltik a rendeltetésüket: pusztítanak.

Kedves olvasó, - dönts el, megkövezel-e? Talán nem... reméli a novemberi szélben, a gyertyafény mellett: d.cs.

Az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület** folytatja az adományok gyűjtését az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Megköszönjük az eddig hozzánk eljuttatott adományokat, továbbítjuk azokat. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Hilton fiók: 10100723-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015. Budapest Donáti utca 7/a. , Postacíme: 1251 Budapest Pf. 70. Telefon: 201-1011, fax/tel: 201-2401.

Elnök: dr. Issekutz Sarolta,

fogadóidő minden szerdán 16-18 óra között.

Erdélyi Örmény Gyökerek - füzetek

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása havonta megjelenő kiadványa

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztő: Dávid Csaba